

แบบฟอร์มสมัครเข้ารับการประกวด
“นวัตกรรมการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและทักษะในศตวรรษที่ 21” ครั้งที่ 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อผลงาน รายงานการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรม
บูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด“เรียนรู้อาเซียน”ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดเชิงเหตุผล
ของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้เสนอผลงาน นางรัศมี อ่วมน้อย ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียน/หน่วยงาน โรงเรียนบ้านวังหันน้ำดิง

สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จังหวัด กำแพงเพชร

โทรศัพท์ 055-760-066

โทรสาร -

โทรศัพท์มือถือ 089 - 2716464 e-mail sarikamisu.024@gmail.com

บทสรุปผลงานนวัตกรรม

1. ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ

สังคมไทยในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อก้าวทันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การเตรียมความพร้อมคนให้มีศักยภาพต้องมีการวิเคราะห์ความสามารถที่จำเป็นกับการมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเข้มแข็ง พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย นอกจากนี้สังคมไทยจะต้องเตรียมความพร้อมตนเองเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งจะรวมตัวกันในปี พ.ศ.2558 เพื่อร่วมมือกันสร้างความแข็งแกร่งให้กับสมาชิกอาเซียน เด็กปฐมวัยคือพลเมืองของประเทศไทย จึงได้รับผลกระทบเรื่องนี้เช่นกัน ซึ่งการเตรียมตัวที่ดีที่สุดคือการให้การศึกษา (ผู้จัดการออนไลน์, 2554 : ออนไลน์)

การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอาเซียนโดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครองร่วมกันกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยให้สอดคล้องกับประชาคมอาเซียนว่า เด็กไทยควรมีทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน คือ ด้านทักษะพื้นฐาน เช่น พูดภาษาได้อย่างน้อย 2 ภาษา ด้านทักษะพลเมือง ได้แก่ เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน ได้แก่ เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน และด้านเจตคติ ให้มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน มีความภูมิใจในความเป็นไทย เป็นต้น คุณลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยที่ควรมีความสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ด้วยการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการเตรียมเด็กปฐมวัยให้พร้อมที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งด้านความรู้ มีทักษะชีวิต ทักษะภาษา รักความเป็นไทย และทักษะการคิดจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง (ปากกาปฐมวัย, 2554 : ออนไลน์)

การคิดเป็นกระบวนการทำงานทางสมองของมนุษย์ การคิดมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่ต้องอาศัยการคิดและการเรียนรู้ของสมองเป็นอย่างมาก การพัฒนาประเทศ

ให้เจริญก้าวหน้าต้องเริ่มต้นพัฒนาสมองของประชากรตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา เด็กปฐมวัยควรได้รับการกระตุ้นสมองให้เกิดเครือข่ายเส้นใยสมองและจุดเชื่อมโยงต่าง ๆ เพื่อส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการคิดมีหลายรูปแบบ เช่น การคิดอย่างวิจลนญาณ การคิดอุปนัย การคิดนิรนัย การคิดสร้างสรรค์ และการคิดเชิงเหตุผล (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551 : 32-34)

สำหรับความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพราะความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลเป็นลักษณะการคิดที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และคิดวิจลนญาณ เป็นการคิดที่อาศัยหลักการหรือข้อเท็จจริงที่ถูกต้องมาสนับสนุนทำให้การคิดมีโอกาสมิผิดพลาดน้อยและถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่พัฒนาให้สูงขึ้นได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543 : 72)

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์ (Brunner) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดเริ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม การคิดเป็นกระบวนการที่ใช้ในการสร้างแนวคิดรวบยอด (Concept formation) ด้วยการจำแนกความแตกต่าง การจัดกลุ่มและกำหนดเรียกชื่อข้อความจริงที่ได้รับเป็นกระบวนการที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูล รวมถึงการสรุปอ้างอิงด้วยการจำแนกรายละเอียด การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้รับและนำกฎเกณฑ์ต่างๆ ไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงเหตุผลของ รีเบอร์ (Reber, 1985 : 617) และ ฟรีแมน (Freeman, 1988 : 3-4) มีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การคิดเชิงเหตุผลมีความสัมพันธ์กับการแก้ปัญหาเป็นพื้นฐานนำไปสู่การคิดเชิงตรรกะเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาด้วยความพอใจและยอมรับในวิธีแก้ปัญหา เมื่อได้รับเหตุผลที่ถูกต้องเพียงพอ

การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรมสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2547: 6) การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ครูจึงควรศึกษาก่อนว่าทักษะสาระการเรียนรู้ หรือประสบการณ์สำคัญใดที่จะจัดให้กับเด็ก แล้วจึงวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

โรงเรียนบ้านวังหันน้ำดิ่ง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นปฐมวัยแบ่งเป็น 2 ระดับชั้น คือระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังหันน้ำดิ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งที่ประสบปัญหาด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากผลการประเมินเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (สมศ.) รอบที่ 3 มีข้อเสนอแนะคือ ควรพัฒนาเด็กในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ (รายงานการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนบ้านวังหันน้ำดิ่ง (2554 : 2-3) เมื่อพิจารณาโดยรวมผลการประเมินยังไม่เป็นที่พอใจ นับเป็นปัญหาที่จำเป็นเร่งด่วนที่โรงเรียนต้องเร่งยกระดับคุณภาพในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นพื้นฐานของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สูงขึ้น เพราะถ้าเด็กมีความพร้อมในระดับต่ำก็จะเป็นปัญหาในระดับชั้นต่อไป จากสภาพปัญหาและความสำคัญของกิจกรรมบูรณาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจ ทำการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรมบูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” ให้กับเด็กปฐมวัยแล้วจะส่งเสริมความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลได้หรือไม่อย่างไร และจากการศึกษานี้จะช่วยฝึกความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านวังหันน้ำดิ่ง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร และเป็นประโยชน์กับครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวในการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถทางการคิด เพราะหากว่าเด็กปฐมวัยได้รับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาอย่างถูกวิธีและมีคุณภาพย่อมเป็นการสร้างบุคคลคุณภาพให้สังคมสามารถพัฒนาตนและสร้างสรรค์สังคมอย่างยั่งยืนในยุคศตวรรษที่ 21

2. จุดประสงค์และเป้าหมาย

ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมบูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน”

3. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนานวัตกรรมตามลำดับขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
2. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทักษะที่ควรมีในศตวรรษที่ 21
3. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับอาเซียน
4. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) และบรุนเนอร์ (Brunner) แนวคิดเกี่ยวกับการคิดเชิงเหตุผลของรีเบอร์ (Reber) และฟรีแมน (Freeman)

ขั้นที่ 2 การวางแผนการจัดกิจกรรม

การวางแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการโดยการจัดทำ/จัดทำ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดป๊ายนิเทศเรื่องราวของอาเซียน จัดมุมการศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน ดังนี้

1. จัดมุมการศึกษา ได้แก่ มุมบล็อก (บล็อกอาเซียน) มุมหนังสือ (หนังสือภาพอาเซียน) มุมสื่อ (หุ่นอาเซียน) มุมธรรมชาติ (สวนสัตว์อาเซียน)
2. จัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ (เคลื่อนไหวประกอบเพลงอาเซียน แสดงการร้อง เต้น เลียนแบบการเดินของประเทศในอาเซียน) 2) กิจกรรมสร้างสรรค์ (การระบายสีภาพ การประดิษฐ์ธงประจำชาติอาเซียน) 3) กิจกรรมเสรี (การเล่นตามมุมการศึกษาอาเซียน) 4) กิจกรรมกลางแจ้ง (การเล่นแบบเด็กแต่ละประเทศในอาเซียน) 5) เกมการศึกษา (จับคู่การแต่งกาย/จับคู่ธงชาติกับบัตรคำประเทศ จับคู่ธงชาติ) และ 6) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (การเล่าเรื่องจากภาพ ให้เด็กได้เรียนรู้ตำแหน่งของประเทศโดยดูจากแผนที่หรือลูกโลก และการใช้หนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน”)
3. การส่งข่าวสารและบทความเกี่ยวกับอาเซียนถึงผู้ปกครอง

ขั้นที่ 3 ดำเนินการสร้างนวัตกรรม

1. สร้างหนังสือประกอบภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” จำนวน 6 เล่มคือ เล่มที่ 1เพื่อนเราชาวอาเซียน เล่มที่ 2 ธงประจำชาติอาเซียน เล่มที่ 3 ดอกไม้ในอาเซียน เล่มที่ 4 การแต่งกายประจำชาติอาเซียน เล่มที่ 5 คำทักทายในอาเซียน และ เล่มที่ 6 อาหารในอาเซียน
2. สร้างแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการประกอบการใช้หนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” รายละเอียดของแผนประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล
3. นำหนังสือภาพและแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมสอดคล้อง
4. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบทดสอบด้านการคิดเชิงเหตุผลของกาญจนา บุญสำรวย (2550) ประภาณีช เพียรไพฑูริย์ (2553) และชนาธิป บุษปามาศ (2553)
5. สร้างแบบทดสอบการคิดเชิงเหตุผล เป็นแบบทดสอบที่มีคำถามเป็นรูปภาพแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือกมีเกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนนจำนวน 30 ข้อ
6. นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วทำการคัดเลือกแบบทดสอบข้อที่มีค่าดัชนีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

7. นำแบบทดสอบที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายโรงเรียนบ้านวังแฉม (สว่างชัยวงษ์) อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 30 คน
8. นำแบบทดสอบมาตรวจคะแนนของเด็กแต่ละคนวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ ดังนี้
 - 8.1 หาค่าความยาก (p)
 - 8.2 หาค่าอำนาจจำแนก (r)
 - 8.3 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ตามเกณฑ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระ จำนวน 20 ข้อ
 - 8.4 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ จำนวน 20 ข้อ ไปทดสอบกับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านวังแฉม (สว่างชัยวงษ์) อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง
 - 8.5 จัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ 4 การหาประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” และแบบทดสอบ ไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” และแบบทดสอบไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายโรงเรียนบ้านวังแฉม (สว่างชัยวงษ์) อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา เนื้อหาและใช้เวลาในการศึกษา ในขณะที่ทดลองผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียน บันทึกข้อบกพร่อง เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) นำแผนการจัดกิจกรรมบูรณาการและหนังสือภาพที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพ กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านวังแฉม (สว่างชัยวงษ์) อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นกลุ่มทดลองหาประสิทธิภาพ เก็บคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนและคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน นำไปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 70/70 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 73.78 / 72.33

4. ผลการดำเนินการ/ผลสัมฤทธิ์/ประโยชน์ที่ได้รับ

ความสามารถด้านการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดกิจกรรมบูรณาการประกอบหนังสือภาพชุด “เรียนรู้อาเซียน” มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.00

5. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

- 5.1 เด็กปฐมวัยของโรงเรียนบ้านวังหันน้ำด้งได้รับการส่งเสริมความสามารถด้านการคิดเชิงเหตุผล และความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียน
- 5.2 ครูควรศึกษาเอกสารหรือขั้นตอนต่าง ๆ ให้เข้าใจก่อนจะทำการจัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย
- 5.3 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ควรเตรียมให้เพียงพอกับจำนวนของเด็ก
- 5.4 ครูมีแนวทางในการส่งเสริมความคิดให้กับเด็กปฐมวัย
- 5.5 มีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนในแนวทางที่ดี

6. การเผยแพร่

- 6.1 ระดับสถานศึกษา ได้เผยแพร่ผลงานให้กับนักเรียนทั้งโรงเรียนจากการจัดนิทรรศการและเผยแพร่กับผู้ปกครองระดับปฐมวัยในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

- 6.2 ระดับเขตพื้นที่ ได้นำหนังสือประกอบภาพเผยแพร่ในงานศิลปหัตถกรรมของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

- 6.3 ระดับภาคเหนือ ได้นำหนังสือประกอบภาพเผยแพร่ในงานศิลปหัตถกรรมภาคเหนือ